

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Ndc/17/2024
Identifikačné číslo spisu:	7123209710
Dátum vydania rozhodnutia:	26.06.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:7123209710.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa P. T., narodeného XX. V. XXXX, bytom u matky, zastúpeného Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, Košice ako kolíznym opatrovníkom, dieťa rodičov - matky: Z. V., narodenej XX. H. XXXX, K., B. XXXX/X, a otca: V. T., narodeného XX. Q. XXXX, Y. XXX, zastúpeného advokátskou kanceláriou Advokátska firma TROKAN & URBANČOKOVÁ, v.o.s., Trenčianske Teplice, Dom Pavla, Ľ. Štúra 5, IČO: 36 333 158, o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 32P/172/2023, o návrhu matky maloletého dieťaťa na prikázanie sporu inému súdu z dôvodu vhodnosti, takto

rozhodol:

Prejednanie veci vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 32P/172/2023 prikazuje Mestskému súdu Košice.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín predložil spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) na rozhodnutie o návrhu matky maloletého na prikázanie veci Mestskému súdu Košice z dôvodu vhodnosti (podľa § 39 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „CSP“). Matka maloletého svoj návrh odôvodnila tým, že zo strany otca dieťaťa boli uvedené skutočnosti o obvyklom pobyte maloletého skreslene a nepravdivo. Mala za to, že obvyklý pobyt maloletého bol vždy určený dohodou rodičov a to od jeho narodenia v meste Košice, kde vždy ako matka mala trvalý pobyt s maloletým a kde aj v súčasnosti obaja bývajú. Matka ďalej uviedla, že nikdy dohodu nezmenila a nikdy nesúhlasila s tým, aby žila v Omšeni. Matka i otec podali svoj návrh na úpravu práv a povinností v Košiciach, čo potvrdzuje, že aj on akceptoval obvyklý pobyt maloletého v Košiciach. Mala za to, že celé konanie o presune príslušnosti bolo účelové bez ohľadu na záujmy maloletého a bez ohľadu na to, že je invalidná a sama sa stará o dieťa. Keďže maloletý v súčasnosti nemôže chodiť do škôlky, lebo otec s tým nesúhlasí, musí sa celodenne starať o dieťa a tiež udržiavať svoj zdravotný stav. Cestovať na pojednávanie do Trenčína je pre ňu náročné a navyše v súčasnosti má aj problém s internetovým pripojením. Matka vyjadrila presvedčenie, že je aj v najlepšom záujme

maloletého, aby vec bola prejednaná na Mestskom súde Košice.

2. Otec maloletého s návrhom matky na prikázanie veci Mestskému súdu Košice nesúhlasil. Uviedol, že matka opakovane spochybňuje obvyklý pobyt maloletého tak, ako ho mal za preukázaný Krajský súd v Žiline, ktorý rozhodoval spor o určení miestnej príslušnosti súdu. Tvrdenie matky, že sa rodičia dieťaťa dohodli, že jeho obvyklý pobyt bude v Košiciach sa nezakladá na pravde. Takáto dohoda medzi rodičmi neexistovala a túto otázku rodičia nikdy neriešili; objavila sa až pri súdnom konaní. Je pravdou, že rodičia v čase narodenia maloletého spolu nežili a matka bývala v Košiciach, kde dostala pridelený sociálny byt, v ktorom nemohol otec bývať z dôvodu, že byt bol určený pre osamelé matky s deťmi. Matka preto súhlasila, že budú spoločne aj s maloletým bývať v Omšeni a žili tam cca 3 roky. Tvrdenia matky sú účelové, robené so zámerom, aby o maloletom rozhodoval súd v Košiciach a nezakladajú sa na objektívnych skutočnostiach. Krajský súd v Žiline mal za preukázané, že bydlisko dieťaťa bolo založené dohodou rodičov, ktorí spolu bývali v rodinnom dome, v spoločnej domácnosti na adrese Y. XXX v obvode Okresného súdu Trenčín od septembra 2019, prípadne od r. 2020 do 26. mája 2023. Súdnym rozhodnutím bolo preukázané, že by sa zmena bydliska maloletého (presťahovanie do Košíc) stala na základe dohody rodičov, a teda nedošlo k zmene bydliska dieťaťa zákonným spôsobom. Otec maloletého nesúhlasil a nesúhlasí s bývaním maloletého v Košiciach, a to ani konkludentne. Jeho pobyt v Košiciach nie je založený na dohode rodičov, je jednostranným rozhodnutím a svojvôľou matky, rovnako ako jej prihlásenie do predškolského zariadenia v Košiciach bez súhlasu a vedomia otca. Od podania návrhu matky aj otca uplynie už rok a stále sa rieši otázka miestnej príslušnosti a nerozhoduje sa o merite veci. Pritom Okresný súd Trenčín vytýčil dve pojednávania, a to na 24. apríla 2024 a 10. mája 2024; matka obe zmarila. Pojednávanie určené na 07. júna 2024 bolo taktiež zrušené, z dôvodu podania návrhu matkou na prenesenie miestnej príslušnosti a rozhodovania o ňom. Otec mal za to, že konanie matky je obštrukciou s cieľom predĺžovať konanie a oddŕaľovať rozhodnutie vo veci samej. Matka neuviedla relevantné a dôležité dôvody, pre ktoré by malo byť konanie prikázané inému súdu a nemal by vo veci konať a rozhodnúť Okresný súd Trenčín, ktorý je na základe rozhodnutia Krajského súdu v Žiline z 31. januára 2024, sp. zn. 12NcP/2/2024, miestne príslušný, a ktorý už konať začal. Preto navrhol, aby bol návrh matky zamietnutý.

3. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

3.1. Podľa § 39 ods. 2 a 3 CSP možno na návrh ktorejkoľvek zo strán spor prikázať inému súdu tej istej inštancie aj z dôvodu vhodnosti. O prikázaní sporu rozhoduje súd, ktorý je najbližšie spoločne nadriadený príslušnému súdu (Okresný súd Trenčín) a súdu, ktorému sa má vec prikázať (Mestský súd Košice). V tomto prípade je najbližšie spoločne nadriadeným súdom Najvyšší súd Slovenskej republiky.

3.2. Podľa čl. 5 Základných zásad zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú.

4. Prikázanie (delegácia) veci z dôvodu vhodnosti predstavuje výnimku z práva účastníka civilného mimosporového konania na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky - ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov), ako aj výnimku zo zákonom definovaných kritérií miestnej príslušnosti súdu. Účelom inštitútu delegácie z dôvodu vhodnosti je predovšetkým zabezpečenie hospodárnosti civilného mimosporového konania alebo jeho zrýchlenie. Dôvody delegácie môžu mať v praxi rozmanitú povahu, najmä však v závislosti od predmetu sporu, postavenia účastníkov, ale aj podmienok pre rýchlejšie dosiahnutie výsledku v spore. Vzhľadom k charakteru delegácie ako výnimky zo zásady, že vec prejednáva a rozhoduje súd, ktorého príslušnosť vyplýva zo zákonom stanovených kritérií, musí mať však aj dôvod delegácie vždy výnimočný charakter.

5. S poukazom na už uvedené prichádza aplikácia ustanovenia § 39 ods. 2 CSP do úvahy len vtedy, ak sú pre to dané dôležité dôvody. Úvaha súdu o vhodnosti delegácie preto zahŕňa posúdenie predmetu konania i pomerov subjektov, pričom na pomery subjektu, ktorý delegáciu navrhuje, možno prihliadnuť,

len ak ich zohľadnenie nebude mať negatívny dopad na ostatné subjekty konania. Podstatný význam má i stanovisko ostatných subjektov konania.

6. V danom prípade matka maloletého odôvodňuje vhodnosť ňou navrhovanej delegácie veci tvrdením o zmene pobytu matky a dieťaťa, ako aj poukázaním na ich trvalý pobyt v Košiciach a nemožnosťou dochádzať na súd v Trenčíne.

7. Najvyšší súd sa oboznámil s uznesením Krajského súdu v Žiline z 31. januára 2024, sp. zn. 12NcP/2/2024 (právoplatného 01. marca 2024), ktorým rozhodol o určení Okresného súdu Trenčín ako súdu miestne príslušného na prejednanie a rozhodnutie veci vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 32P/172/2023. Z obsahu predmetného rozhodnutia pritom zistil, že skutočnosti uvádzané matkou v návrhu na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti boli Krajskému súdu v Žiline známe už v čase jeho rozhodnutia, pričom k nim v bode 15 odôvodnenia rozhodnutia uviedol, „že na konanie vo veciach starostlivosti o maloletých je vždy príslušný ten súd, v obvode ktorého mal maloletý posledné bydlisko určené zákonným spôsobom. Preto nestačí, ak sa súd bude pri posudzovaní miestnej príslušnosti venovať len otázke, kde dieťa pri začatí konania skutočne býva (kde má svoje bydlisko). Musí zistiť, či toto bydlisko nebolo menené, a ak áno, či k zmene došlo zákonným spôsobom (so súhlasom druhého rodiča). Len v prípade, že sa táto skutočnosť potvrdí (že druhý rodič nové bydlisko dieťaťa hoci aj konkludentne akceptoval), je súd, v obvode ktoré má dieťa aktuálne bydlisko, zákonným súdom dieťaťa". Krajský súd v Žiline na základe zistení uzavrel, že v danom prípade bolo bydlisko maloletého dieťaťa založené dohodou rodičov, ktorí spolu bývali v rodinnom dome, v spoločnej domácnosti na adrese Y. XXX v obvode Okresného súdu Trenčín od septembra 2019, prípadne od r. 2020 do 26. mája 2023. Matka dieťaťa odišla späť do Košíc v čase neprítomnosti otca, nakoľko vedela, že by s ich odchodom nesúhlasil a napokon aj konštatovala vyjadrenie nesúhlasu otca, ktorý po príchode chcel syna zobrať naspäť so sebou. Nedošlo tak k zmene bydliska maloletého dieťaťa zákonným spôsobom (súhlasom otca ani konkludentne) a tak jeho bydliskom pre potreby ustálenia miestnej príslušnosti podľa § 112 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) zostalo posledné spoločné bydlisko účastníkov konania na adrese Y. XXX, obvod Okresného súdu Trenčín.

8. Z obsahu súdneho spisu najvyšší súd ďalej zistil, že Okresný súd Trenčín uznesením zo 07. marca 2024 ustanovil Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice za opatrovníka maloletému na jeho zastupovanie v konaní o úpravu práv a povinností. Opatrovník po vykonaní sociálneho zisťovania pomerov doručil Okresnému súdu Trenčín správu. Okresný súd Trenčín nariadil vo veci pojednávanie na deň 24. apríla 2024, ktoré bolo odročené z dôvodu lekárskeho vyšetrenia maloletého v Košiciach na deň 10. mája 2024. Dňa 26. apríla 2024 bol Okresnému súdu Trenčín doručený návrh matky o prenesenie miestnej príslušnosti súdu a žiadosť o vypočutie na Mestskom súde Košice, o ktorom do predloženia spisu najvyššiemu súdu Okresný súd Trenčín nerozhodol. Vzhľadom na nedostatok kapacity Mestského súdu Košice zabezpečiť prenos pojednávania (videokonferenciu) dňa 10. mája 2024, sa súd pokúsil zabezpečiť účasť matky na pojednávaní z domáceho prostredia prostredníctvom aplikácie ZOOM. Kvôli výpadku internetu u matky sa pojednávanie neuskutočnilo, pričom matka telefonicky 09. mája 2024 požiadala o jeho odročenie s tým, aby bola vypočutá na Mestskom súde Košice prostredníctvom videokonferencie. Uznesením z 10. mája 2024 Okresný súd Košice odročil termín pojednávania na 07. jún 2024, ktorý bol následne zrušený z dôvodu doručenia návrhu matky na prikázanie veci Mestskému súdu Košice z dôvodu vhodnosti a predloženia spisu Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.

9. Podľa názoru najvyššieho súdu špecifiká prípadu v prejednávannej veci odôvodňujú navrhovanú delegáciu. Je potrebné zdôrazniť, že súd pri akomkoľvek rozhodovaní o právach a povinnostiach k maloletým deťom vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa. V danom prípade ide o maloleté dieťa vo veku 5 rokov, bývajúceho s matkou v meste Košice. Ak je účastníkom konania maloleté dieťa, koná súd v jeho najlepšom záujme. Najvyšší súd v tomto kontexte vníma akcentáciu širšieho verejného záujmu na poskytnutí ochrany účastníkom mimosporového konania (protektívna funkcia) cez prizmu, ktorá sleduje najlepší záujem maloletých detí. Súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby (k rodičom,

príbuzným, priateľom, prostrediu a pod.), vývinové potreby (vek, školské, zdravotné, záujmové potreby a pod.), či stabilitu budúceho výchovného prostredia (životné, ako aj bytové pomery rodičov, ich hmotné zabezpečenie, povahové vlastnosti a pod.). V praxi súdov sa pri rozhodovaní o úprave výkonu rodičovských práv a povinností vychádza najmä z návrhov a vyjadrení rodičov, ako aj kolízneho opatrovníka maloletého dieťaťa, z ktorého správ o predpokladoch na výchovu dieťaťa a o vhodnosti výchovného prostredia súdy čerpajú podklad pre svoje rozhodnutie. Nie je vylúčené ani znalecké dokazovanie, či zisťovanie názorov maloletého. Nepochybne sa jedná o úkony, ktoré z hľadiska miesta pobytu maloletého dieťaťa ovplyvňujú hospodárnosť i rýchlosť konania a po skutkovej stránke môžu viesť k spoľahlivejšiemu a dôkladnejšiemu posúdeniu veci (9Ndc/2/2022, 7Ndc/48/2023). Prikázanie veci Mestskému súdu Košice zabezpečí najlepšie podmienky pre zadováženie skutkových zistení významných pre konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, na ktorom účasť matky nebude limitovaná nežiadúcimi sociálnymi a ekonomickými faktormi s poukazom najmä na zabezpečenie nepretržitej starostlivosti o maloleté dieťa a jej zdravotný stav.

10. S prihliadnutím na uvedené skutočnosti a charakter konania je preto navrhované prikázanie veci Mestskému súdu Košice v záujme zabezpečenia hospodárnosti konania i jeho zrýchlenia. Preto najvyšší súd dospel k záveru, že v danom prípade sú splnené podmienky pre prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti v zmysle § 39 ods. 2 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP a návrhu matky vyhovel.

11. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.